

Nederlands Openluchtmuseum

Het Nederlands Openluchtmuseum beheert en presenteert roerende en onroerende collecties erfgoed van het dagelijks leven. De missie van de instelling luidt: “We willen een podium zijn waar mensen oog en oor hebben voor elkaars verhalen. Verhalen van toen en nu. We zijn spraakmakend.”

De instelling heeft een beheerovereenkomst.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert instelling Stichting het Nederlands Openluchtmuseum een subsidiebedrag toe te kennen van € 10.992.000.^[40]

Het Nederlands Openlucht Museum (NOM) had de afgelopen periode de zware taak een dubbele opdracht uit te voeren: het integreren van de canon en het vormgeven van de samenwerking met het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (VIE). Het moest zich daarmee ontwikkelen tot topinstelling. Het NOM heeft de nieuwe taak voortvarend aangepakt en zijn profiel versterkt. Met betrekking tot de canonpresentatie heeft de raad een aantal aandachtspunten, met name op het gebied van de digitale presentatie. De meerwaarde van de samenwerking met het VIE kan beter geïntegreerd worden vormgegeven. De raad begrijpt dat voor de uitwerking hiervan meer tijd nodig is.

De raad verwacht in september 2012 op drie punten een nadere uitwerking van het activiteitenplan: een geprioriteerd plan voor de digitale presentatie, een nadere uitwerking van de samenwerking met het Rijksmuseum Amsterdam en een plan voor de integratie met het VIE. Het huidige NOM is, wat positionering, publieksbereik en maatschappelijk draagvlak betreft, een voorbeeldstellende instelling.

De raad heeft alle vertrouwen in de ontwikkelingen die bij het NOM plaatsvinden en adviseert de instelling daarom subsidie te verlenen conform categorie één van de rangorde.

€ **10.992.000**
geadviseerd
subsidiebedrag

€ **11.092.000**
gevraagd
subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.23 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Nederlands Openlucht Museum ziet, met de integratie van de canonpresentatie (NHM), het digitaal ontsluiten van de geschiedenis en de ontwikkeling tot topinstituut voor immaterieel erfgoed en volkscultuur, nieuwe kansen voor de organisatie. De raad vindt dat de uitbreiding van de opdrachten vraagt om een aanscherping van de missie en visie, zodat het NOM zich beter in de nieuwe context kan positioneren. De collectie roerend en onroerend erfgoed van het dagelijks leven is in breedte en samenhang van hoge kwaliteit. Het NOM gaat volgens de raad professioneel om met de waarderingsgrondslagen voor de collectie. Dat blijkt ook uit de samenwerking met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), waarmee een nieuwe waarderingssystematiek voor het erfgoed wordt opgezet.

Het NOM legt de komende jaren, naast de collectiewaardering, de nadruk op collectievorming, de ontwikkeling van de kennisfunctie, digitalisering, een thematische herindeling, de canonpresentatie (in samenwerking met het Rijksmuseum Amsterdam) en een nieuw centraal depot. De instelling heeft een helder activiteitenplan, met een stevige en doorgedachte programmering; hierin wordt de canon thematisch verweven in de fysieke en digitale presentatie.

De raad constateert dat de nieuwe presentatie niet alleen een fysieke wijziging inhoudt, maar ook tot gevolg heeft dat er grootschalige werkzaamheden in de digitale backoffice moeten worden verricht. Met de gelijktijdige inzet op Digitale Museale Collectie Nederland (DiMCon-Rijks), historische thesaurusontwikkeling (in samenwerking met Rijksdienst Cultureel Erfgoed en het Nationaal Archief) Canon en Europeana, trekt de instelling digitale zevenmijlslaarzen aan.

Volgens de raad is het nodig dat de instelling de doelstelling aanscherpt en prioriteiten aanbrengt in de realisatie van de plannen. De vervlechting met het VIE verdient een betere uitwerking. De aandacht gaat bij dit bedrijfsonderdeel nog te veel uit naar voortzetting van de eigen activiteiten van het VIE, zonder dat er zicht is op de wijze waarop de resultaten bijdragen aan de activiteiten van de instelling als geheel. De raad begrijpt dat er meer tijd nodig is om tot een betere synergie van de activiteiten te komen. Het voortvarende activiteitenplan van de instelling geeft de raad vertrouwen in de toekomstige organisatie. De raad verwacht dat het NOM, ook in de toekomst, de hoge kwaliteitsstandaard zal kunnen blijven hanteren.

Publieksbereik

De bezoekersaantallen zijn hoog, zeker in vergelijking met collegamusea. Het museum bouwt met verschillende groepen stakeholders een sterke band op en is bekend met de motivatie van zijn bezoekers. Ook digitaal weet het museum de bezoekers goed te bereiken. De verwachte stijging van de bezoekersaantallen is, zeker met het oog op de nieuwe canonpresentatie, realistisch.

Cultureel ondernemerschap

Het NOM heeft een stevig maatschappelijk draagvlak, wat onder meer blijkt uit het grote aantal vaste vrijwilligers en de omvang van de vriendenvereniging. Het aantal samenwerkingspartners met een sterke erfgoedfocus is indrukwekkend. Naar de mening van de raad liggen er kansen op meer samenwerking met maatschappelijke en commerciële organisaties. De efficiencywinst die geboekt zou kunnen worden door de samenwerking met het VIE, komt in het activiteitenplan niet uit de verf. De effectiviteit van de marketing zou beter kunnen worden onderbouwd. Op grond van de resultaten uit het verleden heeft de raad wel vertrouwen in het verdienmodel van de instelling. De prioriteit die het NOM legt bij het nieuwe depot ziet de raad in de begroting niet terug.

De governance van de instelling zou beter kunnen worden uitgewerkt; zo zou de versterkende invloed die de raad van toezicht kan hebben, beter tot zijn recht komen.

Educatie

Het NOM is educatie. Het bereik van de cultuureducatieve activiteiten is respectabel. De educatieve functie is met 9 fte's en 40 personen stevig belegd. De raad vindt het opmerkelijk dat het aantal fte's, ondanks de uitbreiding met de canon en VIE, de komende jaren niet stijgt. De samenwerking met scholen krijgt vooral aandacht in de vorm van stages en onderzoek. In de toekomst zou deze samenwerking sterker moeten worden aangezet, omdat het NOM zich met de canonpresentatie ontwikkelt tot hét museum voor Nederlandse geschiedenis. De raad adviseert de samenwerking te zoeken met andere historische musea. In het activiteitenplan komt de manier waarop het NOM en het Rijksmuseum Amsterdam zich bij de vormgeving van de canonpresentatie tot elkaar verhouden niet duidelijk uit de verf. Als de beoogde, versterkende werking van beide presentaties en de gemeenschappelijke inzet op het onderwijs niet beter worden vormgegeven, vindt de raad dat de presentatie van de canon volledig bij het NOM moet worden ondergebracht.^[41]

(Inter)nationaal belang

Het NOM trekt relatief weinig buitenlandse bezoekers. De reputatie die de instelling nationaal heeft, zou toch ook internationaal verzilverd moeten kunnen worden. Afgaande op de internationale waardering behoort het NOM tot de internationale museale top. De collectie van het NOM is in de context van zijn educatieve functie van hoge kwaliteit.

Wetenschappelijke functie

Ondanks de samenwerking met het VIE, waarmee het NOM een positie als topinstelling voor volkscultuur kan innemen, wordt geen inzet op wetenschappelijk gebied begroot. VIE focust voornamelijk op de uitvoering van de UNESCO-opdracht. Het NOM is niet aangevraagd als wetenschappelijke topinstelling. Volgens de raad heeft de instelling deze functie, op grond van de samenwerking met het VIE, echter wel. De raad adviseert de begroting van de instelling zo aan te passen dat de inzet op de wetenschappelijke functie zichtbaar wordt.

41

Zie ook: Advies
Rijksmuseum
Amsterdam.